

Inhoud

Inleiding

Het beste van Portugal	6
Land aan zee	17
De Portugezen	19

Geschiedenis

Belangrijke data	26
Het oude Lusitanië	29
Een natie wordt geboren	37
De band met Engeland	42
Een overzees rijk	45
De veroveraars worden veroverd	55
Revolutie en evolutie	63

Karakteristieken

Heiligen en wonderen	73
Indrukken van reizigers	78
Fado	81
De Portugese keuken	87
Portugese wijnen	95
Portugese architectuur	105
Portugese kunst door de eeuwen heen	112
<i>Pousadas</i> en herenhuizen	118
De natuur van Portugal	123

Thema's

Luchtkastelen	41
Luís de Camões	53
Salazar	69
Portdynastieën	99
<i>Barcos Rabelos</i>	283

Wetenswaard

Festivals in alle seizoenen	100
<i>Azulejos</i> : een nationaal symbool	162
Ambachten en kunstnijverheid	228
Port, de schat van het Douro dal	296

Reizen door Portugal

Inleiding	135
Lissabon	141
Estoril en Cascais	167
Sintra	173
Setúbal en het schiereiland Arrábida	181
De Algarve	189
Évora en Alentejo	207
Estremadura en Ribatejo	233

Reizen door Portugal vervolg

Coimbra	247
Uitstapjes vanuit Coimbra	257
Beira Alta en Beira Baixa	267
Porto	277
Het Douro dal	287
Costa Verde en Minho	301
Trás-os-Montes	315
Madeira	327
De Azoren	339

Reisinformatie

Vervoer	348
Accommodatie	351
Uit eten	361
Activiteiten	367
Praktische informatie	372
Taal	378
Lezenswaard	381

Voor een volledige inhoudsopgave van de Reisinformatie zie pagina 347.

Fotoverantwoording	382
Colofon	383
Index	384

Kaarten

Portugal	136
Lissabon, het stadscentrum	144
Lissabon	160
Estoril, Cascais, Sintra en Setúbal	168
Sintra Vila	174
De Algarve	190
Évora en Alentejo	208
Évora	211
Estremadura en Ribatejo	234
Coimbra	248
Uitstapjes vanuit Coimbra	258
Beira Alta en Beira Baixa	268
Porto	278
Het Douro dal	289
Costa Verde en Minho	302
Trás-os-Montes	316
Madeira	328
De Azoren	340

Voorflap Portugal

Achterflap Lissabon Metro

HET BESTE VAN PORTUGAL: TOPBEZIENSWAARDIGHEDEN

Van de prachtige stranden van de Algarve tot de studentikoze drukte van middeleeuws Coimbra, de genoegens van de Alentejo Wijnroute, en de bezienswaardigheden, culinaire heerlijkheden en geluiden van Lissabon.

△ **Sintra.** De vroegere koninklijke zomerresidentie Sintra vormde ooit een magneet voor dichters en rijke buitenlanders en is nog altijd een magisch oord. Het prachtige koninklijk paleis, de schitterende *quintas* (villa's), het buitengewone Palácio da Pena, en enkele musea verlenen de stad luister. *Zie blz. 173.*

▽ **Évora.** Oprijzend boven de vlakke van Alentejo overbrugt Évora de eeuwen, met indrukwekkende megalieten, een prachtige Romeinse tempel, spectaculaire kerken, winkels onder arcades en heerlijk eten. *Zie blz. 211.*

△ **Algarve.** Deze regio biedt de grootste keus aan stranden en het warmste water, van de woeste stranden aan de winderige westkust, zoals Monte Clerigo, tot de beschuttere stranden rond Lagos, met fantastische, door rotsen omsloten inhammen in de nabije omgeving. *Zie blz. 189.*

▽ **Ilha Berlenga.** Dit eiland maakt deel uit van het Reserva Natural das Berlengas, een archipel die wordt gekenmerkt door een indrukwekkend rotslandschap, waar duizenden zeevogels nestelen, waaronder veel zeekoeten. *Zie blz. 242.*

△ **Vila Nova de Milfontes.** Het aantrekkelijkste badplaatsje van Alentejo is een witgesausd, ontspannen stadje vlak bij prachtige stranden met goudgeel zand. *Zie blz. 223.*

▷ **Porto.** Deze luisterrijke stad kan bogen op een bekoorlijke rivieroever, prachtige *azulejos*, een hypermodern Casa da Música en volop levendige adressen om te eten, te drinken en port te proeven. *Zie blz. 277.*

▽ **De Alentejo Wijnroute.** Deze route biedt de gelegenheid om het oude, door de zon geschroeide landschap van Alentejo te verkennen. *Zie blz. 209.*

△ **Lissabon.** De Portugese hoofdstad is rijk aan historische bezienswaardigheden, waaronder het grandioze Mosteiro dos Jerónimos in Belém. Pittoreske buurten als het Moorse Alfama en de Bairro Alto zijn architectonisch heel aantrekkelijk en vol kleur, muziek en goede eetgelegenheden. *Zie blz. 141.*

▽ **Het Convento do Cristo, Tomar.** Dit Unesco-Werelderfgoed is een verbluffende manueelijnse doolhof van corridors, onregelmatige kloostergangen en buitengewoon snijwerk, gebouwd rond de mystieke achthoekige tempelierskerk. *Zie blz. 235.*

◁ **Universiteitsstad Coimbra.** Deze middeleeuwse hoofdstad van Portugal combineert mooie oude gebouwen en een gevoel voor traditie met de drukte van de studenten, die gekleed gaan in traditionele zwarte capes. *Zie blz. 247.*

HET BESTE VAN PORTUGAL: ANDERE HOOGTEPUNTEN

Imposante bergen, levendige markten, een lange kustlijn met een groot aantal heerlijke stranden, fascinerende musea en veel plekken waar het hele gezin welkom is: hieronder vindt u onze tips om uw keus te vergemakkelijken.

Het hooggelegen Castelo de Almourol.

TYPISCH PORTUGAL

Het Dourodal. Dit fascinerende dal is de geboorteplaats van de beroemde portwijnen - in terrassen aangelegde wijngaarden sieren de steile hellingen langs het dal. Begin in Porto of in het portcentrum Vila Nova de Gaia aan de overkant en volg het dal stroomopwaarts, of geniet op uw gemak van een cruise van een paar uur of enkele dagen vanaf de levendige Cais da Ribeira in Porto. *Zie blz. 287.*

Stierengevechten. De Portugese vorm van stierenvechten verschilt in een aantal opzichten van de Spaanse variant; zo wordt de stier niet in

het bijzijn van het publiek gedood. Een *cavaleiro*, een mooi aangeklede ruiter, toont zijn kunnen en dat van zijn paard. Maar omdat er scherpe *banderillas* (puntige stokken) worden gebruikt, blijft het een wrede vorm van 'sport'. *Zie blz. 370.*

Fado. De fado is de bekendste muziekvorm van Portugal - bezielde gezongen liederen, doorgaans begeleid door een twaalfsnarige Portugese gitaar. In Lissabon vinden de beste optredens plaats in Bairro Alto en Alfama. In Coimbra zingen in zwarte capes gehulde studenten de fado. *Zie blz. 81.*

DE MOOISTE KASTELEN EN OPGRAVINGEN

São Jorge (St.-Joris). Met zijn lange geschiedenis en opvallende ligging op een heuvel is het Castelo de São Jorge in Lissabon iets heel bijzonders. Het uitzicht over de stad is spectaculair, en er zijn een citadel en vogels om te observeren; ook wordt er vaak een expositie of evenement georganiseerd, en er is een restaurant. *Zie blz. 149.*

Côavallei. Deze archeologische vindplaats, een Unesco-Werelderfgoed, ligt in de buurt van het Dourodal. U vindt er het grootste gebied met paleolithische rots-tekeningen in Europa, en er ligt een mooi museum op het opgravingsterrein. *Zie blz. 292.*

Het Dourodal.

Guimarães. In dit 10e-eeuwse kasteel werd in 1110 Afonso Henriques, de eerste koning van Portugal, geboren; het staat dan ook bekend als de 'wiep van de natie'. De gerestaureerde muren en torens zijn nog altijd indrukwekkend. *Zie blz. 309.*

Almourol. Het kasteel van Almourol, op een eiland in de rivier de Taag, straalt een betoverende sfeer uit. Afonso Henriques schonk de burcht in 1147 aan de tempeliers. *Zie blz. 234-235.*

Conímbriga. Prachtige Romeinse ruïnes en mozaïeken vlak bij Coimbra, aangevuld door een uitstekend museum. *Zie blz. 257.*

DE BESTE FESTAS EN EVENEMENTEN

Een paasprocessie in Lissabon.

Bedevaart in Viana do Castelo. Dit driedaagse *feira* in augustus is het moiste van alle volksfeesten. Bont geborduurde kostuums en 'bruiden' in het zwart, getooid met gouden sieraden, vormen het hoogtepunt van een fantastisch festival met traditionele muziek, dans en optochten. *Zie blz. 305.*

Festas dos Santos Populares. Festival in juni in Lissabon, gewijd aan drie heiligen, met optochten, eten en wijn. De geur van gegrilde worstjes en sardines hangt tijdens dit gezellige festival over Alfama. *Zie blz. 101.*

Escola Portuguesa de Arte Equestre. De uitvoeringen van klassieke,

stijlvolle paardrijkunst door de *equitadores* (ruiters) van de school zijn een feest voor het oog. De Alter Realpaarden zijn met linten versierd en de ruiters gaan gekleed in hofkostuum en driekante steek. Voorstelling elke wo. (mei-juli, sep. en okt.) om 11.30 uur in de Picadeiro (piste) Henrique Calado. *Zie blz. 174.*

Festas do Colete Encarnado (Feest van het Rode Vest). Het favoriete festival van Ribatejo vindt in juli en oktober plaats in Vila Franca de Xira, ten noordoosten van Lissabon. De rode vesten behoren toe aan de *campinos*, de herders die de stieren, koeien en paarden van de regio het hele jaar door hoeden. U kunt de stierengevechten overslaan en in plaats daarvan genieten van de couleur locale, stierenrennen en herderswedstrijden. *Zie blz. 233.*

Carnaval. Een van de beste carnivals vindt plaats in Loulé (Algarve), in februari. Kinderen paraderen in kostuums, en volwassenen in praalwagens gooien snoepjes - of zakken meel - in de menigte. *Zie blz. 203.*

Parque Nacional Peneda-Gerês.

DE AANTREKkelijkSTE STRANDEN

Ilha de Tavira. Dit mooie, door stranden omzoomde eiland voor de kust van de Algarve, per veerboot bereikbaar vanuit Tavira, is ongerept en zelden druk. *Zie blz. 195.*

Praia Dona Ana. Er liggen prachtige stranden rond Lagos in de Algarve, waar indrukwekkende rotsformaties oprijzen langs de kust; Praia Dona Ana is een van de aantrekkelijkste. *Zie blz. 199.*

Praia do Guincho. Dit lange strand met wit zand in Cascais is vanaf de hoofdstad gemakkelijk bereikbaar en populair bij windsurfers. *Zie blz. 171.*

Praia da Rocha. Imposante rotswanden vormen de spectaculaire achtergrond van dit mooie strand dicht bij Portimão in de Algarve. *Zie blz. 198.*

Praia de Mira. Dit schilderachtige strand met wit zand grenst aan het bosrijke natuurreservaat Mata Nacional das Dunas de Mira. *Zie blz. 262.*

Almograve. Strand aan de korte, maar aantrekkelijke kust van Alentejo. Vila Nova da Milfontes, vlak bij dit strand, is een heel mooi plaatsje. *Zie blz. 224.*

Strand op Ilha de Tavira.

NATUURPARKEN IN DE BERGEN

Serra da Estrela. Er ligt hier 's winters genoeg sneeuw om te kunnen skiën, en in de lente en zomer grazen er op geurige bergweiden schapen die heerlijke *serra*-kaas leveren. *Zie blz. 269.*

Parque Nacional Peneda-Gerês. In dit woeste, imposante nationale park kunt u geweldig wandelen. Het beslaat ruim 700 km² met toppen tot 1545 m

(de Nervosa). In het park liggen kleine, uit graniet opgetrokken dorpjes als Soajo. *Zie blz. 308.*

Serra da Arrábida. Kliffen die loodrecht uit de blauwe zee oprijzen geven deze *serra* een extra dimensie. De natuurlijke schoonheid wordt in de lente versterkt door de vele wilde bloemen. De regio is bekend om zijn kruidige kaas, Azeitão. Neem de auto om er te komen. *Zie blz. 183.*

DE PORTUGEZEN

Terwijl de liefde voor koffie en gebak een nationale trek is waar bezoekers zich snel bij thuisvoelen, ligt het bij andere eigenschappen complexer.

De Portugezen, die van oudsher worden omschreven als onbezorgd en blijmoedig, maar doortrokken van *saudade*, een moeilijk te definiëren eigenschap die min of meer overeenkomt met weemoedig verlangen of melancholie, zijn een vriendelijk, hartelijk volk. Ze bieden buitenlandse bezoekers een ontspannen welkom, of die nu komen voor de zonnige stranden, middeleeuwse architectuur, het natuurschoon of het plaatselijke eten en drinken. Daarnaast hebben vele eeuwen van internationale ontdekkingsreizen, banden met voormalige kolonies en immigratie het land een veel kosmopolitisch gezicht gegeven dan men zou verwachten - in elk geval in Lissabon en de Algarve.

Ongeveer twee derde van de 10,4 miljoen Portugezen woont in de kustgebieden, waarbij het noorden veel dunner bevolkt is.

Regionale eigenschappen

Weliswaar is de Portugese bevolking een van de meest homogene in Europa, maar het land vertoont van regio tot regio verrassende variaties, vooral tussen noord en zuid. Zo bestaan er historisch gegroeide lichamelijke verschillen: in het noorden zijn traditionele Iberische karakteristieken - donker, stevig gebouwd - vermengd geraakt met Keltisch bloed, terwijl in het zuiden duidelijk te zien is dat de mensen Joodse, Moorse en Afrikaanse voorouders hebben. Het spaarzaam bevolkte noorden is in het algemeen conservatief, zowel politiek als cultureel, en vormt een bastion van het Portugese katholicisme. Het zuiden heeft een traditie van liberalisme en aanpassingsvermogen. Twee temperamenten - warm mediterraan en koel Atlantisch - mengen zich hier. De mensen

Op een terrasje in Bairro Alto, Lissabon.

zijn net zo gevarieerd als het land. Een gezegde luidt: 'Coimbra studeert en Braga bidt, Porto werkt en Lissabon maakt plezier.'

Binnenlandse verschillen

Er zijn nog meer verschillen. Tien jaar nadat het land in 1986 lid was geworden van de EG (de latere EU) had Portugal de snelst groeiende economie van Europa, maar in het afgelopen decennium behoorde de economie tot de minst gezonde in de EU. Impopulaire versoeringsmaatregelen door de regering hebben echter bijgedragen aan de beteugeling van het begrotingstekort, vermindering van de werkloosheid en het gestage herstel van de groei van het bnp (1,3 procent aan het eind van 2015). Tegelijkertijd probeert Portugal, net

Nieuw voedsel voor oud

Gedurende de bloeitijd van het Portugese imperium waren de zeevaarders koeriers die landbouwproducten van de Nieuwe Wereld naar de Oude vervoerden en vice versa. Mediterraan suikerriet bijvoorbeeld werd in Brazilië verbouwd. Brazilië

Het Portugese woord voor thee - chá - is bijna identiek aan het Kantonees woord ch'a, waarvan weer het Engelse char (spreektaal voor tea) is afgeleid.

gende instroom van duizenden Angolese vluchtelingen naar Lissabon, dat *piri-piri*-saus (een mengsel van gemalen chilipeper met olie en azijn) in Portugal op tafel even gewoon is als peper en zout. Andere uitwisselingen waren Afrikaanse koffie, overgeplant naar Brazilië, dat tegenwoordig ongeveer de helft van de wereldproductie voor zijn rekening neemt; Braziliaanse cashewnoten werden meegenomen naar Afrika en India; en oosterse theestruiken naar de Azoren.

Al dit vervoer van zaden, bladeren, bast, wortels en stekken door Portugese ontdekkingsreizigers over oceanen en continenten veranderde de

De Portugese keuken is een boerse keuken.

aan ananassen werden ingevoerd op de Azoren, een onder prins Hendrik gestichte kolonie. Ze worden daar geteeld in kassen en ze rijpen door ze licht te roken. Ananassen uit de Azoren, gedroogd, honingzoet en door en door zacht, worden tegenwoordig, gecombineerd met rozetten van Portugals mahoniekleurige, luchtgerijpte *presunto* (rauwe ham), in modieuze Lissabonse restaurants opgediend als elegant voorgerecht.

Kleine, hete Braziliaanse chilipepers schoten al vroeg wortel in Angola, een andere belangrijke Portugese kolonie, en werden zo belangrijk voor koks daar dat ze tegenwoordig bekendstaan onder hun Afrikaanse naam: *piri-piri*. Sinds Angola medio jaren zeventig van de vorige eeuw onafhankelijk werd van Portugal, betekende de daaropvol-

Portugese keuken ingrijpend. Tomaten en aardappelen uit de Nieuwe Wereld kwamen ongeveer in dezelfde tijd naar Portugal als naar Spanje, in de 16e eeuw. Portugese koks voegen aan de soep of stoofpot met tomaten en aardappelen een paar tenen knoflook toe, en een kaneelstokje.

À la Portugaise

Het is onwaarschijnlijk dat er ergens aardappelen worden geteeld die notiger en aardser van smaak zijn dan de Portugese. Het is wel zo dat er in de kuststreek van New England in de Verenigde Staten, waar zich zo veel Portugezen hebben gevestigd, het oude gezegde bestaat: 'Als je wilt dat je aardappelen groeien, moet je in het Portugees tegen ze praten.' Tomaten reageren ook op de Por-

Portdynastieën

In deze tijd van technologie zijn er weinig bedrijfstakken waar men trots is op erfgoed en familiebanden; in de portbusiness bestaat dit nog.

Port is geworteld langs de bovenloop van de Douro in Noord-Portugal, een wijnstreek met vrijwel dezelfde grenzen als de Marquês de Pombal ze trok in 1756. De hervormer Pombal, die een gezonde afkeer had van de Britten en van hun sinds het Methuen Treaty van 1703 leidende rol in de Portugese economie, was vastbesloten om hun dominantie in de porthandel aan banden te leggen. In de eeuwen daarna is de kwaliteit van de port onnoemelijk verbeterd en zijn de winsten gelijkmatiger verdeeld. Maar hoewel snobistische exclusiviteit al lang passé is, spelen de Britten nog steeds een grote rol in de portbusiness.

De Britse affiniteit met port

De Britse bemoeienis met port is lang en bewogen. In de 17e eeuw verkenden Britse kopers het dal van de Douro. George Sandeman bracht de troepen van de hertog van Wellington de fijne kneepjes van portdrinken bij. Een van de port-pioniers was Joseph James Forrester, die onvermoeibaar was in zijn streven om de kwaliteit van port te verbeteren. Forrester was ook een bedreven cartograaf, die elke centimeter van de rivier de Douro in kaart. Hij werd voor zijn verdiensten verheven tot baron in 1855. Het werd als een nationale tragedie beschouwd toen Forresters boot in mei 1861 op de Douro omsloeg en hij verdronk. Hij was op reis tussen verschillende wijnboeren die hij betaalde in gouden munten, en er wordt gezegd dat zijn geldgordel, zwaar van het goud, hem naar de diepte trok. Dona Antónia Adelaide Ferreira, wier wijngaarden een aanzienlijke oppervlakte in het Douro dal besloegen, was eveneens aan boord, maar overleefde de tragedie.

Deze en andere kleurige figuren zijn bij iedereen in de business bekend. De oprichters van de porthandel zijn alomtegenwoordig, hun gezichten en namen staan op etiketten van portflessen. Tussen veel rivaliserende bedrijven bestaan familiebanden. Hun namen echter kunnen misleidend zijn: Cockburn Smithes kan niet Engelser klinken, maar had vele jaren een Portugese directeur.

Bedrijven die al generaties familiebezit zijn, vormen de kern van de portbusiness. Hun namen ver-

lenen glans aan superbe wijnen. Maar bedrijven worden uiteraard soms verkocht. De Taylor, Fladgate & Yeatmangroep, inclusief het hooggeachte Guimaraens, werd het Fladgate Partnership. Het historische Casa Ferreirinha is nu bezit van het veelarmige Sogrape, en Cockburn Smithes kwam in 2006 in handen van het gerenommeerde familiebedrijf Symington. De naam Symington is sinds begin 19e eeuw niet meer weg te denken. De familie bezit en leidt een aanzienlijke lijst bedrijven: Warre's (gesticht omstreeks 1670), Silva & Cosens (waarvan de merknaam Dow is), Quarles Harris, Smith Woodhouse en Graham's. In de jaren negen-

Het Mateuswijngoed bij Vila Real in het Dourogebied.

tig waren twee generaties en acht leden van de Symingtonfamilie betrokken bij het management, de productie, verkoop en marketing van de fijne port die door deze bedrijven wordt gemaakt. De familie heeft recent het voortouw genomen bij de promotie van de zeer ondergewaardeerde mader.

Op woensdag lunchen wijnhandelaars met elkaar in de Feitoria Inglesa (English Factory House) in Porto, om over zaken te spreken en na de maaltijd een goede vintage te proeven.

Tegenwoordig worden in de wijnindustrie moderne methoden toegepast, maar technologie mengt soepel met traditie. Zelfs het kantoor van Symington in Gaia doet aan het rijke verleden denken: het is gevestigd in de Travessa do Barão Forrester, in het huis waarin baron Forrester ooit woonde. □

wers, die het op grote schaal hebben gebruikt. Er is nog een belangrijk kalksteengebied. Dit wordt beschermd als het Parque Natural das Serras de Aire e Candeeiros (zie blz. 237), een streek, doorzeeft met diepe grotten, waarvan er verschillende zijn opengesteld voor het publiek.

Riviergemeenschappen

Veel van de rivieren die ontspringen in het bergachtige binnenland aan de westkant van het Iberisch Schiereiland stromen door Portugal naar de Atlantische Oceaan. In feite is er maar één echt Portugees, de Mondego. Deze rivier ontspringt in

ve landbouw wordt bedreven. In de moderne tijd heeft de Rio Douro een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de porthandel. Nu lopen er goede wegen door het gebied, maar tijdens het hoogtepunt van de porthandel moest alle wijn per schip over deze lastige en gevaarlijke rivier worden vervoerd.

De grootste bestaande riviergemeenschap is Lissabon zelf, liggend aan de Rio Tejo (Taag). De mond van de Taag was een natuurlijke haven die een veilige ankerplaats bood aan de vroegste handelaars. In de eeuwen daarna heeft de welvaart van Lissabon nauwelijks inzinkingen gekend.

De Douro speelt een belangrijke rol in Porto's portindustrie.

het gebied van de Serra da Estrela en stroomt door Coimbra in zee. Sommige van deze rivieren waren ooit bevaarbaar, zodat boten tot diep landinwaarts konden varen. Vroege kolonisten gebruikten de Rio Guadiana zo om het land binnen te dringen op zoek naar metaalertsen. Mértola in de Alentejo ontwikkelde zich onder de Romeinen tot rivierhaven, waar per schip erts over de Guadiana uit het nabijgelegen São Domingos werd aangevoerd. Belangrijke resten van dit havengebied zijn nog altijd te bekijken. De Romeinen waren overweldigd door de schoonheid van de Rio Lima in het noorden. Deze was voor hen de Lethe, de mythische Rivier der Vergetelheid. De meanderende Lima heeft een vruchtbare, onvergelijkbaar mooie vallei gevormd, waar al eeuwen productie-

HET VERHAAL VAN DE MAIS

De introductie van mais in de 16e eeuw bleek een reddingsboei te zijn voor de bewoners van de bergdorpen, want mais was een gewas dat zij konden aanpassen aan hun eigen situatie. Land rond de dorpen werd voor de teelt van mais bestemd en het vee werd in de zomer naar steeds hogere weiden geleid. Er waren voorzieningen nodig om de oogst op te slaan en te malen. Er werden graanschuren gebouwd van graniet (*espigueiros*), geplaatst op paddestoelvormige palen tegen de ratten, zoals te zien is in Soajo. Ook werden er watermolens gebouwd, van graniet, om de mais te malen. Het water van een enkele stroom dreef vaak een reeks molens aan.

REIZEN DOOR PORTUGAL

Een gedetailleerde gids van het hele land, waarbij de belangrijkste bestemmingen met een cijfer (of letter) zijn aangegeven op de kaartjes (bijvoorbeeld ❶).

Doces (zoet gebak).

Er bestaat geen verkeerde manier om Portugal te verkennen - behalve dan door van tevoren te veel plannen te maken. De treindiensten zijn efficiënt en de bussen kunnen ermee door. Langzaam reizen heeft zeker een charme op zich, maar bedenk dat u met een auto flexibeler bent en dat het gemakkelijker is om afgelegen plaatsen te bezoeken.

De wegen zijn goed. Een autosnelweg verbindt Lissabon met Porto in het noorden, op twee uur rijden, en loopt dan verder naar Galicië in Spanje. Autosnelwegen vanaf

Lissabon zuidwaarts kruisen de Taag en ontsluiten dan Alentejo en de Algarve. Oost-west georiënteerde wegen helpen om snel het binnenland te bereiken, maar de kleinere noord-zuid lopende wegen zijn smal en bochtig.

Lissabon en zijn omgeving vormen het beste startpunt voor een eerste kennismaking met Portugal. Als het mooi weer is, wilt u daarvandaan vermoedelijk eerst naar het zuiden gaan, naar de heerlijke stranden van de Algarve. Na u een paar dagen ontspannen te hebben, kunt u het platteland gaan verkennen. Ontdek de uitgestrekte Alentejo, die grotendeels bestaat uit spectaculaire vlaktes. In het midden van dit prachtige gebied ligt de fascinerende oude stad Évora.

Wanneer u, noordwaarts aanhoudend, in de richting van de Atlantische Oceaan terugrijdt, komt u bij de oude universiteitsstad Coimbra en de bezienswaardigheden in de omgeving. Bezoek daarna een paar van de traditionele vissersdorpjes langs de kust. Verder noordelijk liggen Porto aan de Rio Douro en de wijnstroken van Douro en Minho. Hier worden wereldberoemde portwijnen, smakelijke *vinhos verdes* en andere voortreffelijke wijnen geproduceerd.

Het verre binnenland in het noorden van Portugal heet Trás-os-Montes, een afgelegen, fascinerend mooie streek. Ten zuiden hiervan ligt Beira Alta, eveneens woest en bergachtig; de lageregelegen provincie Beira Baixa grenst aan de vlakte van Alentejo. Als u de tijd hebt om Madeira en de Azoren te bezoeken, zult u weelderig groene, bergachtige eilanden ontdekken, met indrukwekkende landschappen en een subtropische plantengroei. □

Monument voor de gevallen in de overzeese oorlogen, Belém.

LISSABON

Lissabon is een fascinerend mooie stad met kleurrijke, kronkelende straatjes, een rijke geschiedenis en een dynamische cultuur, vol ouderwetse charme en steeds hipper van sfeer.

Lissabon (Lisboa) is in één woord betoverend. De stad is opmerkelijk schilderachtig gelegen, gedrapeerd over zeven heuvels en uitkijkend over de brede, blauwe watervlakte van de Taag (Rio Tejo), een uitzicht waarvan u kunt genieten in een van de vele *miradouros* (uitkijpunten). De stad is niet alleen een cultureel genoeg, met meer dan dertig musea, maar bezit ook een dynamisch uitgaansleven. Na het vallen van de duisternis komen de aantrekkelijke buurten Alfama en Bairro Alto tot leven, met drukke restaurants, fadogelegenheden en, later in de avond, bars en clubs die u tot het ochtendgloren bezighouden als u daarvoor in de stemming bent.

Na lange tijd enigszins over het hoofd gezien te zijn als interessante Europese stad, wordt Lissabon de laatste jaren meer en meer bezocht. Het is een van de goedkoopste hoofdsteden van West-Europa en hij wordt steeds populairder bij jonge creatievelingen, die worden aangetrokken door het heerlijke weer en de jeugdige energie van de stad. Met tal van goedkope pensions en glamoureuze hotels die als paddenstoelen uit de grond schieten - en niet te vergeten de dagelijks aanmerende cruiseschepen - is er nooit een beter moment geweest dan nu om alles te ontdekken wat Lissabon te bieden heeft.

Een bezoek aan Lissabon is helaas al snel te kort; een volgepropt bezoek van een dag biedt u de kans om iets op te snuiven van de charmes van de stad,

drie dagen geven de gelegenheid de sfeer te proeven, en liefhebbers van steden zullen zelfs een week te kort vinden. Lissabons klimaat, met hete zomers en milde winters, maken de stad het grootste deel van het jaar een ideale reisbestemming, maar het zijn de lente en herfst die de stad op zijn best laten zien.

De meeste hoogtepunten van een bezoek aan Lissabon liggen handig dicht bij elkaar in drie buurten rond Baixa in het stadscentrum; bovendien is er een cluster bezienswaardigheden langs de river in Belém. Baixa is het hart van het

Fernando Pessoa, als beeld vereeuwigd.

Het Casino Estoril vormde de inspiratie voor Ian Flemings' James Bondroman 'Casino Royale'.

stenen zitplaatsen, terwijl **Caxias** bekend is om zijn met bloemen bedekte villa's, 18e-eeuwse belvédères en beruchte gevangenis. In **Oeiras** vindt u een mooie 18e-eeuwse barokkerk, een heerlijk park, moderne flatgebouwen, een streng 16e-eeuws fort en een automuseum.

Even verderop ligt de 17e-eeuwse vesting **São Julião da Barra**, die het punt markeert waar het Taagestuarium de Atlantische Oceaan ontmoet. **Carcaelos** biedt enkele bescheiden hotels en een breed zandstrand.

Elegant Estoril

Ten slotte bereikt u **Estoril** ②, de zuid-oostelijke punt van de 'Gouden Driehoek', die verder uit Cascais en Sintra bestaat. Deze badplaats in pasteltinten,

vol bloemen en palmen, verkreeg rond 1900 faam vanwege het heilzame bronwater. In de Tweede Wereldoorlog werd Estoril bekend omdat buitenlandse spionnen er ongestoord hun gang konden gaan. Later werd dit hoekje aan de Atlantische Oceaan, met zijn milde klimaat en elegante levensstijl, een tweede thuis voor afgezette Europese koningen en vluchtelingen voor de naoorlogse politieke omwentelingen. Illustere bewoners waren onder anderen de voormalige koningen Simeon van Bulgarije en Umberto van Italië, en de Boliviaanse tinmagnaat Antenor Patiño.

De tijden veranderen echter, en de lokale aristocraten verkopen of verhuren tegenwoordig hun villa's. Steeds meer Portugezen en buitenlanders komen naar de Driehoek om er te wonen of te

Unesco-Werelderfgoed. Veel van de winkeltjes en restaurants zijn gebouwd op de resten van de oude stadsmuur; op sommige zijn op 2 m boven de grond lijnen aangebracht die laten zien tot waar het water kwam wanneer de rivier buiten zijn oevers trad. Hier vertrekken ook rondvaartboten en 's avonds zitten de restaurants tjkovol.

Een wandeling van tien minuten stroomafwaarts brengt u bij de halte van de *electrico*, een tram naar Castelo de Queijo aan de kust. Vlak erna komt u bij het uitstekende **Portwijnmuseum** (di. t/m za. 10.00-17.30, zo. 10.00-12.30, 14.00-17.30 uur; in het weekend gratis).

De mooie stalen boogbrug een eindje stroomopwaarts is de **Ponte de Dona Maria Pia**, in 1876 gebouwd naar een ontwerp van Gustave Eiffel en gebruikt als spoorbrug tot 1991, toen hij werd opgevolgd door de Ponte São João. Ter hoogte van het centrum van Porto ligt de **Ponte Dom Luís I** (S) uit 1886, die een fantastisch uitzicht biedt. Deze stalen brug heeft twee brugdekken. Het bovendek is bestemd voor de metro van Porto en brengt u direct bij de portwijnkelders van Vila Nova de Gaia (zie blz. 282).

Buiten het centrum

In het westen van de stad biedt het Palácio dos Carrancas, vroeger een koninklijk paleis, onderdak aan het boeiende **Museu Nacional Soares dos Reis** (www.museusoaresdosreis.pt, di. t/m zo. 10.00-18.00 uur; eerste zo. van de maand gratis), genoemd naar een 19-eeuwse beeldhouwer. Het bezit een mooie collectie archeologische voorwerpen, religieuze kunst, aardewerk, regionale klederdracht, hedendaagse schilderkunst en beelden. Er hangen ook schilderijen van Grão Vasco, onder andere van St.-Catharina en St.-Lucia.

Even ten westen van de Jardim do Palácio de Cristal ligt het intrigerende **Museu Romântico** (U) (entree aan de Rua Entre Quintas; ma. t/m za. 10.00-17.30, zo. 10.00-12.30, 14.00-17.30 uur; in het weekend gratis), dat een beeld geeft van het leven van de 19-eeuwse Portugese bourgeoisie. Het is gehuisvest in de Quinta da Macieirinha, waar koning Carlo Alberto van Sardinië in 1849 in ballingschap stierf na troonsafstand gedaan te hebben. De villa wordt omringd door een rozentuin en is nog grotendeels origineel ingericht.

Porto noemt zichzelf 'de onoverwinnelijke', vanwege het verzet dat de stad bood tegen de troepen van Napoleon.

Het Casa da Música is ontworpen door de Nederlandse toparchitect Rem Koolhaas.

koorlijk eiland zijn. Van oost naar west strekt zich een vulkanische bergketen uit, oplopend naar een aantal centrale toppen, waarvan de **Pico Ruivo 5** met 1862 m de hoogste is. De nabijgelegen, gemakkelijk per auto bereikbare **Pico do Arieiro 6** is een natuurlijk en spiritueel 'hoogtepunt'. Vandaar kunt u het prachtige pad over de bergtoppen naar **Achada do Teixeira** afleggen, als de wolken u geen parten spelen.

Van alle kanten van deze centrale berg lopen diepe ravijnen kustwaarts naar met zwerfkeien bezaaide stranden en kleine dorpjes. **Ribeira Brava 7** en **São Vicente 8**, direct tegenover elkaar aan de noord- en zuidkust, hebben een spectaculaire ligging. De bergkammen erboven rijzen op tot steile kliffen die tot de hoogste ter wereld behoren. Het uitzichtplatform bij **Cabo Girão**, vanwaar u 580 m in de diepte kunt kijken, is fenomenaal, maar geen plaats voor mensen met hoogtevrees.

Aan de ruige noordkust van Madeira zijn op de flanken van kliffen smalle wegen aangelegd. Ze lopen door tunnels, via haarspeldbochten en onder watervallen, waar uw auto gratis een

wasbeurt krijgt. In **Porto Moniz 9**, een aan vertering onderhevig plaatsje op de uiterste noordwestpunt van het eiland, vindt u verschillende kleine hotels, visrestaurants en vulkanische rotspoelen. Het dorpje is een uitstekend reisdoel voor avontuurlijke automobilisten die graag de ruige kant van Madeira opzoeken.

Andere populaire plaatsjes zijn het aan de noordkust gelegen **Santana 10**, waar de kleurige traditionele huizen met rieten puntdakken zijn gerestaureerd (een aantal is opengesteld voor publiek), het bosrijke vakantieoord **Ribeiro Frio 11** aan een kronkelweg tussen Funchal en Santana, en het dichterbij de hoofdstad, aan de oostkant van het eiland gelegen mandenvlechtersdorp **Camacha 12**.

Ondanks al het natuurgeweld is Madeira op de eerste plaats een lieflijk en rustgevend eiland. Het is gezegend met een vruchtbare bodem, een overvloed aan water en een gelijkmatig subtropisch klimaat. Ook komen er talrijke endemische en exotische soorten bloemen en planten voor. Liefhebbers van de orchidee kunnen hun hart ophalen in de **Jardim Orquídea** (Pregetter's Orchid

Traditionele gevlochten manden uit Camacha.

Het uitzicht vanaf Curral das Freiras.

REISINFORMATIE

Vervoer

Reizen naar Portugal.....	348
Met het vliegtuig.....	348
Met de trein.....	348
Met de auto.....	349
Met de bus.....	349
Vervoer in Portugal.....	349
Met de auto.....	349
Met het vliegtuig.....	349
Met de trein.....	349
Met de bus.....	350
Boottochten.....	350
Vervoer in Lissabon.....	350

Accommodatie

Waar te verblijven.....	351
Pousadas en herenhuizen ...	351
Pensions.....	351
Appartementen en villa's.....	351
Hotels.....	351
Lijst met accommodatie.....	351
Lissabon.....	352
In de omgeving van	
Lissabon.....	353
Algarve.....	354
Alto Alentejo.....	355
Baixo Alentejo.....	356
Estremadura.....	356
Coimbra.....	356
Beira Litoral.....	357
Porto.....	357
Douro.....	358
Trás-os-Montes, Beira Alta	
en Beira Baixa.....	360
Madeira.....	360
Azoren.....	360

Uit eten

Uit eten in Portugal.....	361
Eetgelegenheden.....	361
Alcoholische dranken.....	361
Favorieten.....	361
Lissabon.....	362
In de omgeving van	
Lissabon.....	363
Algarve.....	363
Alentejo.....	364
Estremadura.....	364
Coimbra en Beira Litoral.....	364
Beira Alta.....	365
Porto.....	365
Minho.....	365
Trás-os-Montes.....	366

Activiteiten

Uitgaan.....	367
Muziek.....	367
Wereldmuziek.....	367
Disco's en clubs.....	368
Film.....	368
Festivals en feestdagen.....	368
Buitenactiviteiten.....	369
Actieve sporten.....	369
Kijksporten.....	370
Nationale parken.....	371
Winkelen.....	371
Wat te kopen.....	371
Waar te winkelen.....	371

Praktische informatie

Alarmnummers.....	372
Alleenreizende vrouwen.....	372
Ambassades en	
consulaten.....	372
Douanevoorschriften.....	372
Elektriciteit.....	373
Entreegeld.....	373
Etiquette.....	373
Fotografie.....	373
Gehandicapte reizigers.....	373
Geldzaken.....	374
Gezondheid en	
medische zorg.....	374
Homoseksualiteit.....	375
Kinderen.....	375
Klimaat.....	375
Maten en gewichten.....	375
Media.....	375
Officiële feestdagen.....	376
Openingstijden.....	376
Post.....	376
Reisbudget.....	376
Religie.....	376
Telecommunicatie.....	376
Tijdzones.....	377
Toeristische informatie.....	377
Veiligheid en criminaliteit.....	377

Taal

De taal in Portugal.....	378
Veelgebruikte zinnen en	
uitdrukkingen.....	378
Begroetingen.....	378
Telefoongesprekken.....	378
In een hotel.....	378
Vragen.....	378
Dranken.....	379

In een restaurant.....	379
Menukaart.....	379
Levensmiddelen.....	379
Gezondheid.....	380
Sightseeing.....	380
Winkelen.....	380
Reizen/vervoer.....	380
Dagen van de week.....	380
Getallen.....	380

Lezenswaard

Andere <i>Insight Guides</i>	381
Boeken over Portugal.....	381
Portugese schrijvers.....	381

Fotoverantwoording.....	382
Colofon.....	383
Index.....	384

V ERVOER

REIZEN NAAR EN VERVOER IN PORTUGAL

REIZEN NAAR PORTUGAL

Met het vliegtuig

Reguliere vluchten

TAP Air Portugal (www.tap.pt) is de belangrijkste Portugese luchtvaartmaatschappij en verzorgt talrijke internationale vluchten. In de zomermaanden (jul.-aug.) en rond Kerstmis en Pasen zijn de vluchten over het algemeen snel volgeboekt.

Veel grote luchtvaartmaatschappijen vliegen direct van Europese hoofdsteden naar Lissabon. Bijzonder goed en frequent zijn de vliegverbindingen tussen Schiphol en Lissabon. Bovendien vliegen er budgetmaatschappijen van verschillende luchthavens in Nederland en België naar Lissabon, waaronder **EasyJet** (www.easyjet.co.uk), **Ryanair** (www.ryanair.com) en **Vueling** (www.vueling.com). **TAP Air Portugal**, **KLM** (www.klm.com) en **Swiss** (www.swiss.com) verzorgen dagelijks vluchten van Schiphol naar Lissabon. Tap Air Portugal en Ryanair vliegen van Brussels Airport op Lissabon.

Transavia (www.transavia.com) vliegt ook direct van Schiphol naar Porto in het noorden, Faro in het zuiden en Madeira en de Azoren. **Azores Airlines** (www.azoresairlines.pt) verzorgt vluchten naar de belangrijkste luchthavens op de Azoren.

Het aanbod aan reguliere luchtvaartmaatschappijen en chartermaatschappijen is bijzonder groot en de prijzen van vliegtickets lopen sterk uiteen.

Chartervluchten

Portugal is een populaire vakantiebestemming; daarom gaan er met name in de zomermaanden veel chartervluchten van luchthavens in Neder-

land en België naar Lissabon en Faro. Diverse reisorganisaties bieden fly-drivevakanties in Portugal aan. Dit zijn vaak voordelige arrangementen waarbij de vlucht, de huur van een auto en het verblijf zijn inbegrepen.

Luchthavens

De internationale luchthavens van Lissabon en Porto liggen aan de rand van de stad. De website van de Portugese luchthavens is www.ana.pt.

Het centrum van beide steden is per **taxi** bereikbaar. Alle taxi's zijn uitgerust met een taxameter en de tarieven voor ritten naar bestemmingen buiten de stad. Een taxirit binnen Lissabon kost ongeveer € 15 en de chauffeurs hebben het recht om voor bagage met een gewicht van meer dan 30 kg een toeslag in rekening te brengen.

Als u niet veel bagage bij u hebt, is het centrum van de stad het eenvoudigst te bereiken per **metro**. Neem op station Aeroporto de rode lijn en stap op S. Sebastião over op de blauwe lijn naar Restauradores of Baixa-Chiado. De rit duurt ongeveer 35 minuten en de metro rijdt van 6.30 tot 1.00 uur.

De **Aerobus** rijdt om de 20 minuten van de gele bushalte bij de luchthaven binnen ongeveer 20 minuten naar het centrum van de stad. Bij grote verkeersdrukte is deze bus soms sneller dan een taxi. Er zijn kaartjes te koop waarmee u een dag met het openbaar vervoer in de stad kunt reizen.

U kunt ook een van de bussen van **Carris** nemen (208, 705, 722, 744 en 783), die tussen de luchthaven en de stad rijden. In deze bussen gelden beperkingen voor de omvang van bagagestukken (50x40x20 cm). Ook van de luchthavens van Porto en Faro

rijden bussen naar de stad. De vliegverbindingen tussen beide luchthavens zijn goed.

Aeroporto de Lisboa

Tel. 218-413500

Aeroporto Dr Francisco Sá Carneiro (Porto)

Tel. 229-432400

Aeroporto de Faro

Tel. 289-800800

Aeroporto da Santa Maria (Azoren)

Tel. 296-820020

Aeroporto da Madeira (Madeira)

Tel. 291-520700

Met de trein

Geen enkele plaats in Portugal is aangesloten op het TGV-netwerk, maar de nationale spoorwegmaatschappij **CP** (Comboios de Portugal; www.cp.pt) onderhoudt een druk spoorwegnetwerk met nationaal en internationaal treinverkeer. De **Sud-Express** rijdt dagelijks als nachttrein tussen Lissabon en Irún, waar u de **TGV** naar Parijs kunt nemen. Bovendien rijden er nachttreinen op het traject Parijs-Porto, met overstap in Irún. De trein van Madrid naar Lissabon/Porto (meestal twee keer per dag) is een slaaptrein die zijn traject in ongeveer 10 uur aflegt.

Er gaan ook treinen van Noord- (Galicië) en Zuid-Spanje (Sevilla) naar Portugal. Deze rijden vaak traag en zijn dus tijdrovend. In Portugal kunt u overstappen op een goede, snelle treinverbinding van noord naar zuid (Porto-Lissabon-Faro). Vooral in Noord-Portugal rijden treinen door natuurschoon.

Kortingskaarten

In Portugal zijn diverse kortingskaarten te krijgen, bijvoorbeeld voor groepen, senioren, studenten, jongeren en kinderen. Eurail biedt treinkaartjes die drie, vier, vijf of zes dagen geldig zijn.

A ACCOMMODATIE

HOTELS, JEUGDHERBERGEN, LOGIES EN ONTBIJT

Waar te verblijven

De Portugese accommodatie loopt uiteen van luxehotels met vijf sterren en fantastische voorzieningen tot eenvoudige, door particulieren verhuurde kamers, en van charmante verbouwde herenhuizen tot joerts in glampingstijl op het Noord-Portugese platteland. Het aantal voordelige middenklasse-hotels is dankzij de groei van zowel door Portugezen als door buitenlanders gedreven hotels in deze prijsklasse aanzienlijk toegenomen. Bovendien zijn er tegenwoordig in het hele land veel meer boutique en luxehotels dan vroeger, vooral in en om Lissabon, Porto en de Algarve. Portugese hotels zijn over het algemeen voordeliger dan accommodatie elders in Europa. Dit geldt met name voor luxehotels. Het is in Portugal mogelijk om schitterende accommodatie in een beeldschone omgeving te vinden voor een prijs die veel lager ligt dan op vergelijkbare locaties in andere Europese landen.

Pousadas en herenhuizen

Tijdens uw verblijf in Portugal is het aan te raden om enige tijd uw intrek te nemen in een *pousada*. Deze vorm van accommodatie is kenmerkend voor het platteland; elders in het land zult u hem niet vaak aantreffen. *Pousadas* zijn nationale herbergen in gebouwen met een bijzondere architectuur, waar u verblijft in een stijlvolle en comfortabele omgeving, in de meeste gevallen op een geweldige locatie. Ze zijn te vinden in de meeste delen van het land, nu eens in historische kastelen, dan weer in verbouwde kloosters of voorname landhuizen. In de meeste *pousadas* worden bovendien uitstekende streekgerechten geserveerd.

Neem om te reserveren direct contact op met de *pousada* of bel het algemene reserveringsnummer (tel. 218-442001; www.pousadas.pt of www.pousadasofportugal.com). Wanneer u tijdig reserveert, kun u soms gebruikmaken van uitstekende aanbiedingen. Zie ook *Pousadas* en herenhuizen, blz. 118-119 voor meer informatie over deze en TURIHAB-accommodatie (www.turihab.pt) in andere prachtige Portugese gebouwen.

Kijk voor landelijk gelegen villa's en andere prachtige Portugese gebouwen op basis van zelfvoorziening, op de website van **Casas no Campo**: www.casasnocampo.pt.

Pensions

In Portugal is een aantal zeer charmante, bescheiden pensions te vinden. Ze zijn vaak uiterst karaktervol, gunstig gelegen, verzorgd en aantrekkelijk. Bed and breakfasts bij particulieren zijn te herkennen aan het TER-symbool op een metalen plaatje en het logo van het Portugese toeristenbureau (Direcção Geral do Turismo); er bestaan drie soorten: **TH Turismo de Habitação**: in architectonisch fraaie huizen. **TR Turismo Rural**: in karakteristieke plattelandshuizen. **AT Agroturismo**: in huizen die onderdeel uitmaken van een landgoed.

Appartementen en villa's

In het hele land zijn appartementen, villa's en *quintas* te huur die comfortabel zijn als gezinsaccommodatie. Kijk voor accommodatie die aansluit op uw wensen op boekingsites als www.booking.com, www.airbnb.nl of www.trivago.nl. Daarop kunt u op de betreffende soort accommodatie filteren.

Hotels

U vindt in Portugal uiteenlopende soorten hotels: ze bieden bijvoorbeeld faciliteiten als een restaurant, roomservice of kamers die alle zijn voorzien van een badkamer. Classificatie 1 tot 5 sterren: 5 sterren: luxehotel.

4 sterren: komt in de buurt van een luxehotel.

3 sterren: goede prijs-kwaliteitverhouding maar soms vervallen.

1 en 2 sterren: eenvoudig.

Albergarias zijn meestal hotels met viersterrencomfort en maaltijden.

Estalagems zeer vergelijkbaar, maar soms van vier- tot vijfsterrenkwaliteit.

Residencials worden met sterren geclassificeerd en lijken op kleine hotels, maar verzorgen vaak alleen logies met ontbijt. Meestal te herkennen aan de 'R' aan de gevel.

Pensões zijn eenvoudiger en bieden ook alleen logies met ontbijt. Er zijn viersterren-*pensões*, maar de meeste zijn minder comfortabel.

Lijst met accommodatie

De lijst op de volgende bladzijden weer spiegelt de enorme verscheidenheid aan Portugese hotels. Zonder reservering is het moeilijk om in juli/augustus een fatsoenlijke kamer te vinden. Bovendien komt u vaak betere aanbiedingen tegen als u vooraf reserveert.

De hotels zijn ingedeeld naar gebied, in dezelfde volgorde als in het deel *Reizen door Portugal* in dit boek, te beginnen bij Lissabon; Estoril, Cascais, Sintra en Setúbal staan onder *In de omgeving van Lissabon*.

Pousadas en herenhuizen zijn ook in de hotellijst opgenomen.

UIT ETEN

RESTAURANTS EN CAFÉS

Uit eten in Portugal

Portugese gerechten zijn eenvoudig en vers, overvloedig en voedzaam. Er worden slechts weinig ingewikkelde sauzen gebruikt, maar het eten is rijk aan krachtige smaken en bereid met veel olijfolie en kruiden. De porties zijn meer dan vullend en het zal u vaak moeite kosten om uw bord leeg te krijgen. Schelpdieren zijn populair en worden vaak naar gewicht opgediend: reken op ongeveer 300 g per persoon.

Een woord ter waarschuwing: als u net bent gaan zitten voor een maaltijd wordt er vaak een schaal kleine gerechtjes op tafel gezet - kaas, vleespasteitjes, schelpdieren. Dat zijn geen gratis hapjes van het huis, zoals u misschien zou denken, maar voor alles wat u ervan eet of proeft moet betaald worden. In het bijzonder schelpdieren kunnen prijzig zijn.

De tijden waarop men eet zijn niet heel exact: de lunch wordt tussen 13.00 en 15.00 uur opgediend en het diner gewoonlijk tussen 20.00 en 21.30 uur. Het vaste *menu of ementa turistica* omvat meestal een *prato do dia* (dagshotel) en is niet duur; soms wordt zo'n *menu* alleen rond lunchtijd geserveerd. Uit eten gaan is naar Europese maatstaven gewoonlijk goedkoop.

Etgelegenheden

De restaurants in Portugal zijn geclassificeerd volgens een schaal van één tot vier sterren, afhankelijk van prijs, inrichting en service. De kwaliteit van de gerechten doet er minder toe: er zijn veel eenvoudige buurtrestaurants met een of twee sterren die heerlijk eten serveren.

Op de volgende bladzijden vindt u enkele aanbevolen restaurants, maar

er zijn er natuurlijk nog veel meer. *Pousada*-restaurants zijn altijd van hoog niveau (en gewoonlijk duur).

Alcoholische dranken

Port, het geweldige geschenk van het land aan de wijnwereld, wordt als aperitief en als digestief gedronken. De beste adressen om port te proeven zijn het op een Engelse club lijkende Solar do Vinho do Porto in Lissabon, in de Rua São Pedro de Alcântara in Bairro Alto, en zijn tegenhanger in de Jardim do Palacio de Cristal in Porto.

Madeira wordt als droge (Serrial) of halfdroge (Verdelho) wijn gewoonlijk als aperitief gedronken. De zoete Bual en Malmsey zijn dessertwijnen.

Wijn is rood (*tinto* of *maduro*, langgerijpt), wit (*branco*) of *verde* (licht mousserend, letterlijk 'groen', maar *vinho verde* is wit of rood). Probeer altijd lokale wijnen te drinken. *Vinho verde* drinkt u bij voorkeur in het noorden van het land, *ribatejo*wijnen in het midden en *alentejo*- en *algarve*wijnen in het zuiden.

Adegas zijn wijnkelders, het equivalent van Spaanse *bodegas*. Het kunnen ook kleine restaurants zijn.

Cervejarias zijn bars die in bier zijn gespecialiseerd, maar ze zijn vaak niet te onderscheiden van andere bars. Bier (*cerveja*) wordt geserveerd per fles (*garrafa*), glas (*imperial*) of kroes (*caneca*).

Ginginha of kersenlikeur is een specialiteit van Lissabon, waar diverse kleine *ginginha*-bars niets anders schenken. Voor een papieren bekertje met likeur, meestal met een paar kersen erin, betaalt u nog geen euro.

Aguardente, de lokale sterkedrank, is volop verkrijgbaar, net als brandy. Een *aguardente velha* (*velha*=oud) is een verrijnd digestief.

Vintage port Pintas van Jorge Borges en Sandra Tavares.

Favorieten

Caldo verde, kool-aardappelsoep met *chouriço* (chorizo).

Bacalhau (klipvis - gezouten en gedroogde kabeljauw) is een nationale obsessie. Er zijn naar verluidt 365 bereidingswijzen.

Carne de porco à Alentejana, varkensvlees met venusschelpen en verse koriander.

Sardines: vet, vers en nabij de kust alom verkrijgbaar.

Doces de ovos, een zoet dessert van eierdooiers, suiker en kaneel.

A CTIVITEITEN

UITGAAN, KUNST EN CULTUUR, FESTIVALS, WINKELN EN BUITENACTIVITEITEN

UITGAAN

Het Portugese uitgaansleven is het geanimeerdst in Lissabon, en daar speelt het zich - van fado tot fantastische bars en discotheken - vooral af in drie buurten: in de schilderachtige wijk Bairro Alto, waar de klanten van de piepkleine bars ook buiten op straat staan, wat het geheel een feestseer verleent; rond de Cais do Sodré, achter de Avenida 24 de Julho; en in het opgeknapte havengebied van Alcântara.

Kijk ook uit naar activiteiten in de **Fundação Calouste Gulbenkian** en het **Centro Cultural de Belém** (www.ccb.pt). Het **Coliseu dos Recreios** (www.coliseulisboa.com) aan de Rua das Portas de Santo Antão is het belangrijkste podium voor populaire muziek. Belangrijke theater-evenementen vinden plaats in het **Teatro Nacional Dona Maria II** (www.teatro-dmaria.pt) aan het Rossioplein en in het **Casino-Auditorio** (www.casino-estoril.pt) in Estoril. Het **Teatro Camões** in het Parque das Nações (www.cnb.pt) is de thuisbasis van La Companhia Nacional de Bailado, het nationale balletgezelschap.

Het **Teatro Nacional São Carlos** (www.tnsc.pt) in Chiado is de opera van de stad, met een winterseizoen. Het **São Luís Teatro Municipal** (www.teatrosaluiz.pt) is Lissabons voornaamste zaal voor klassieke muziek, maar kijk ook uit naar concerten in een romantische omgeving zoals de Igreja de São Roque, het Paleis van Mafra of de Sintra.

Voor veel evenementen zijn kaartjes verkrijgbaar op de 5e verdieping van het Fnac-warenhuis in Chiado.

Het Orquestra Nacional do Porto is een belangrijk nationaal orkest. De

twee belangrijkste concertzalen in Porto zijn die van het opvallende **Casa da Música** (www.casadamusica.com) en het **Audatório Nacional Carlos Alberta** (www.tnsj.pt). Voor populaire muziek gaat u naar het **Coliseu de Porto** (www.coliseu.pt).

Het **Orquestra do Algarve** (www.orquestradoalgarve.com) biedt het hele jaar door concerten, en aan de kust vinden festivals plaats. **Loulé** is gastheer van een bekend jazzfestival. In de lente en zomer worden er in het hele land festivals georganiseerd, waaronder **Rock in Rio** in Lissabon en het **Festival do Sudoeste** in Alentejo.

In alle steden en dorpen is het tot laat in de avond levendig tijdens een festival, maar in de rest van het jaar is het eigenlijk alleen in de toeristensteden en resorts van de Algarve tot in de nacht druk; daar gaan de zomer-toeristen graag tot vroeg in de ochtend uit. Met name in Lagos wordt dan feestgevierd.

Voor een agenda van wat er waar te doen is, kunt u een van de vele gratis uitgaanstijdschriften raadplegen, zoals **Agenda Cultural Lisboa**, een maandblad dat verkrijgbaar is op de luchthaven en in de toeristencentra. Ook voor wie geen Portugees kan lezen, is de uitgaansagenda te bekijken.

Muziek

Hoewel het Portugese uitgaansleven gewoonlijk vrij vroeg eindigt, beginnen muziekuitvoeringen in fadobars, concertzalen en nachtclubs doorgaans nogal laat, rond 22.00 uur.

De Portugese muzikale traditie omvat veel meer dan alleen fado. Volksmuziek, die onderscheiden moet worden van de fado, is verrassend levend in Portugal, net als jazz. In Lissabon zijn verschillende clubs

Wereldmuziek

In Portugal kunt u traditionele lokale muziek horen, gespeeld op ongewone instrumenten, naast muziek die vanuit de voormalige kolonies in Afrika en Latijns-Amerika naar Portugal is gebracht.

Festas hebben volksmuziek-groepen springlevend gehouden, en moderne artiesten wenden zich vaak tot deze wortels om inspiratie op te doen, van de Arabisch aandoende liederen van Alentejo tot de doedelzakklanken van Trás-os-Montes. Er worden allerlei instrumenten gebruikt, zoals de *guitarra portuguesa*, een twaalfsnarige gitaar die in diverse uitvoeringen bestaat, en de vier-snarige *cavaquinho*, een voorloper van de ukelele. Er bestaat ook een sterke a-capellatraditie: in Porto en Coimbra kunt u groepen studenten liederen horen zingen op straat.

Braziliaanse muziek is de afgelopen jaren populair geworden, en liefhebbers kunnen in Portugal hun hart ophalen. Er is ook muziek uit Afrika te horen, bijvoorbeeld uit Kaap-Verdië, een voormalige kleine kolonie met een groot aantal getalenteerde zangers en zangeressen, zoals Cesária Évora.

geheel gewijd aan Afrikaanse muziek; dit zijn geschikte plekken om naartoe te gaan als u de nieuwste Afrikaanse klanken wilt horen.

Lissabon

Veel fadobars in Lissabon zijn te vinden in Bairro Alto. Ze liggen echter ook in andere oude buurten - Alfama, Alcântara en Lapa. Ze serveren gewoonlijk ook een diner (optioneel)

P PRAKTISCHE INFORMATIE

EEN HANDIG OVERZICHT VAN PRAKTISCHE INFORMATIE, IN ALFABETISCHE VOLGORDE

A Alarmnummers 327	Geldzaken 374	Openingstijden 376
Alleenreizende vrouwen 372	Gezondheid/medische zorg 374	P Post 376
Ambassades en consulaten 372	H Homoseksualiteit 375	R Reisbudget 376
D Douanevoorschriften 372	K Kinderen 375	Religie 376
E Elektriciteit 373	Klimaat 375	T Telecommunicatie 376
Entreegeld 373	M Maten en gewichten 375	Tijdzones 377
F Fotografie 373	Media 375	Toeristische informatie 377
G Gehandicapte reizigers 373	O Officiële feestdagen 376	V Veiligheid en criminaliteit 377

A alarmnummer

In Portugal belt u in noodgevallen (politie, ambulance of brand) het Europese alarmnummer **112**. De meeste telefonisten spreken minstens twee talen, gewoonlijk ook Engels.

A alleenreizende vrouwen

Alleenreizende vrouwen kunnen het best hun gezond verstand gebruiken en de normale voorzorgsmaatregelen nemen; over het algemeen komen seksuele misdrijven en andere vormen van geweld weinig voor. Tasjesroof is wel een probleem en het is daarom raadzaam om 's avonds laat in stille stadsdelen geen tas of andere kostbaarheden mee te nemen.

Het noorden van Portugal is conservatiever, en in kleine dorpjes kan het voor ongetrouwde stellen verstandig zijn om in pensions of andere accommodaties één naam op te geven.

A ambassades en consulaten

Ambassades en consulaten staan in het telefoonboek (onder *Consulado* of *Embaixada*). De meeste bevinden zich in Lissabon, Porto de Faro.

Nederland

Portugese ambassade in Den Haag
Zeestraat 74
2518 AD Den Haag
Tel. 070-3630217
www.haia.embaxadaportugal.mne.pt/pt

Nederlandse ambassade in Lissabon

Avenida Infante Santo, 43-5
1399-011 Lissabon
Tel. (+351)-213-914900
www.nederlandwereldwijd.nl/landen/portugal/over-ons/ambassade-in-lissabon

Nederlands ereconsulaat in Albufeira (Algarve)

Contact via de ambassade in Lissabon, zie hierboven.

België

Portugese ambassade in Brussel
Kortenberglaan 12
1040 Brussel
Tel. 02-2864360
www.bruxelas.embaxadaportugal.mne.pt/pt

Belgische ambassade in Lissabon

Rua Castilho, 75 - 4 dt.
1250-068 Lissabon
Tel. (+351)-213-170510
www.portugal.diplomatie.belgium.be/nl

Belgisch ereconsulaat in Faro

Avenida 5 de Outubro, 28 - 1°
8000-076 Faro
Tel. (+351)-289-812589

D ouanevoorschriften

Binnen de Europese Unie is verkeer van goederen in principe vrij, onder bepaalde voorwaarden.

EU-burgers mogen per persoon 800 sigaretten, 400 cigarillo's en 200 sigaren en 1 kg tabak, plus 10 l sterkedrank, 20 l versterkte wijn, 90 l wijn (waarvan desgewenst 60 l mousserende wijn) en 110 l bier het land inbrengen.

Binnen- en buitenlandse betaalmiddelen mogen door EU-burgers vrij worden ingevoerd in Portugal (vanuit een niet-EU-land mag geld worden ingevoerd tot een equivalent van € 10.000).

Paspoort en visum

Burgers uit de Europese Unie kunnen Portugal bezoeken met een geldig paspoort of een geldig identiteitskaart. Een visum is niet nodig.

Zorg dat kinderen een eigen reisdocument hebben; bijschrijven in het paspoort van een ouder is sinds 2012 niet meer toegestaan.